

PORUMENELA FOTOGRAFIJA

ENA PROSLAVA ZA TRI POČASTITVE – V počastitev prihoda štafete mladosti, dneva osvobodilne fronte in 1. maja so leta 1982 v Črnomlju na prostoru za jurjevanje pripravili veliko proslavo, ki se je udeležilo več kot 2.000 ljudi. V kulturnem programu je imela »glavno besedo« črnomaljska folklorna skupina Zeleni Jurij, ki je zapela in zaplesala tudi partizanske pesmi in kola. (Foto: arhiv Dolenjski list)

IVAN A. BOŽIČ, ČASTNIK ŠTIRIH VOJSKA IN GENERALMAJOR JLA (2)

Avtor: Marijan F. Kranjc, generalmajor v pokoju

Prostovoljec, ki je skrbel za vračanje ranjenih vojakov

Zatem je bil poslan v Samaro kot delegat za propagando in zbiranje prostovoljcev, pa je na tej dolžnosti ostal od decembra 1917 do avgusta 1918. Zatem je od decembra 1918 do septembra 1919 bival v Sibiriji, v Krasnojarsku in Vladivostoku, kjer je skrbel za zbiranje in vračanje ranjenih prostovoljcev.

Od septembra 1919 do 26. junija 1920 je kot kapetan II. razreda bil poveljnik bataljona v jugoslovanskem dobrovoljskem polku majorja Matije Blagodiča, ki je padel pri zavzetju mesta Kazanj. Zatem je poveljstvo polka prevzel kapetan Božič³, takrat je polk padel v ujetništvo sovjetske vojske, rešila se je samo konjenica s poveljnikom Božičem in še štirimi Slovenci, med njimi tudi neki poročnik Kenda⁴.

V Vladivostoku se je sredi junija 1920 zbralo okrog 3.000 jugoslovanskih dobrovoljcev, predvsem pripadniki Blagodičevega in polka Matije Gubca, ki so se pred enotami Rdeče armade

umikali skozi Sibirijo, v glavnem po sibirski železnici. Najbolj številčni so bili čehoslovaški (60.000), poljski (30.000) in romunski (5.000) legionarji. Evakuacijo je vodil poveljnik zavezniških intervencijskih sil francoski general Janin, neposredno pa od 20. januarja 1920 misija VKJ (polkovnik Žarko Mičić, major Trifunović in intendant Momčilo Trifunović) in konzul Purić.

Po prihodu v Vladivostok je bil kot kapetan II. razreda od 26. junija do 15. avgusta 1920 poveljnik 1. bataljona Evakuacijskega odreda Srbov, Hrvatov in Slovencev, okrog 1.400, med njimi 150 Slovencev, ki so se na britanski ladji »Kildanon Castle« vračali iz Vladivostoka v Dubrovnik, od 26. junija do 13. avgusta 1920.

2. bataljona Evakuacijskega odreda Srbov, Hrvatov in Slovencev, okrog 1.300, večina Slovencev iz polka Matije Gubca in 130 Čehoslovakov, so se z britansko ladjo »Himalaja« odpravili

iz Vladivostoka šele 3. avgusta 1920. Poveljnik je bil kapetan Jože Šircelj, po rodu iz Mokronoga, nazadnje tudi poveljnik polka Matije Gubca, po smrti majorja Luke Sertiča. V Dubrovnik so prispeli 10. septembra 1920.

Spominski zapisi slovenskih dobrovoljcev so izšli leta 1936 v zborniku Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije 1912 – 1918, še prej pa tudi v raznih časopisih (Novo Jutro, 1927). V omenjenem zborniku so zanimivi opisi življenja in delovanja slovenskih vojakov jugoslovanskega polka Matije Gubca, nikjer pa ni zaslediti zapisov o slovenskih dobrovoljcih v Blagodičevem oziroma Božičevem polku. Le v tedenski prilogi Jutra »Življenje in svet« z dne 26. 3. 1927 je J. G. (Jaka Gričar) objavil obširen članek o odhodu jugoslovanskih dobrovoljcev iz Vladivostoka v domovino, tudi z omembo, da je kapetan Ivan Božič bil poveljnik tega prvega evakuacijskega odreda.

3 Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije 1912–1918, Ljubljana, 1936. Poleg »Blagodičevega polka« je najbolj znan »Jugoslovanski polk Matije Gubca« in slovenski bataljon, kateremu je poveljeval kapetan Jože Šircelj, v Tomsku, Sibirija, nazadnje tudi poveljnik tudi tega polka in Evakuacijskega odreda Srbov, Hrvatov in Slovencev (drugi bataljon).

4 Navedenih štirih slovenskih dobrovoljcev, s poročnikom Kendom, nisem mogel identificirati. Pa tudi sicer doslej nisem nikjer zasledil zapisov o slovenskih dobrovoljcih v Blagodičevem polku niti o majorju Stjepanu Blagodiću, ki je bil najverjetneje hrvaške narodnosti. Končno, tudi ne vemo, kako se je kapetan Ivan Božič znašel v tem polku, da bi na koncu postal tudi njegov poveljnik.

Ladja »Kildanon Castle« pred Dubrovnikom, Jutra, J. Gričar, 1927 (Zasebna zbirka, Janez Majzelj, Novo mesto)

KULTURNA DEDIŠČINA

Andrijaničeva lekarna

Drago Andrijanič se je iz rodne hrvaškega Bakra v Novo mesto preselil leta 1906. Konec tega leta je kupil lekarno na Glavnem trgu, ki jo je do tedaj imel v posesti Simeon Sladović pl. Sladoević. Lekarna se je imenovala »Pri angelju« - ime je dobila po kipu angela, ki je bil v prostoru. Tudi Boris, sin Draga Andrijaniča, je prvo znanje o farmaciji nabiral v tej lekarni. Potem ko je Drago leta 1926 kupil hišo na današnji Rozmanovi ulici, je leta 1938 v pritrilne prostore preselil tudi lekarno.

Načrt za novo lekarno in njeno opremo je izdelal arhitekt Marjan Mušič. Boris se je očetu pri delu v domači lekarni pridružil po končanem šolanju farmacije v Zagrebu. Sprva je po letu 1935 opravljal dveletno prakso, po opravljenem državnem strokovnem izpitu leta 1937 in petih letih dela pa je lahko že v letu 1942 lekarno vodil povsem samostojno. Še v letu 1962 je delu v lekarni dnevno namenil vsaj dve uri. Kot farmacevt je deloval v Slovenskem farmacevtskem društvu in njeni Dolenjski podružnici. Leta 1975 je za požrtvovalno delo, s katerim je prispeval pomemben delež k razvoju znanstvene in praktične farmacije na Slovenskem, prejel Minařikovo odličje.

Razstava o življenju Novomeščana Borisa Andrijaniča, magistra farmacije, in njegovem delovanju na področjih, na katerih razvoj je v Novem mestu in širšem Dolenjskem pomembno in odločilno vplival, gostuje do 6. maja v Zagrebu, v prostorih Slovenskega doma, zatem pa bo do konca junija na ogled v Gradski knjižnici v Bakru.

Marjeta Bregar, kustosinja Dolenjski muzej Novo mesto

Stekleničke iz nekdanje Andrijaničeve lekarnе danes hrani Andrej Mišo Andrijanič. (Foto: Branko Babič)

NAJBOLJŠI LUTKARJI V SEVNICI – Sevnška območna izpostava Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je pripravila regijsko srečanje lutkovnih skupin Dolenjske, Posavja in Bele krajine 2012. Z lutkovnimi predstavami so se predstavile: lutkovna skupina Mladi lutkarji OŠ Sava Kladrnika Sevnica (na posnetku), lutkovna skupina OŠ Velika Dolina s predstavo Igrače imajo najraje otroke, lutkovni krožek OŠ Mirana Jarca Črnomelj, lutkovna skupina »Knapec« iz OŠ Krmelj, lutkovni krožek »Čebelice« iz OŠ Loka Črnomelj ter lutkovna skupina Mokre Tačke KUD Emil Adamič Mokronog. (Foto: P. Perc)

Z EPK GOGO OBISKALA ISTRA – V okviru prireditve ob tednu knjige in v sklopu EPK so v petek v atriju knjižarne Goga gostovali trije istrski pesniki. Milan Rakovac je pesnik, pisatelj in dolgoletni urednik Glasa Istre, čigar pesmi so uglasbili številni glasbeniki, pisal pa je tudi filmske scenarije, Domagoj Biletić je pesnik, esejist, kritik, prevajalec, urednik, podpredsednik Društva hrvaških književnikov in dobitnik mnogih knjižnih nagrad. Z Novim mestom je najbolj povezan puljski pesnik, pisatelj in glasbenik Edi Maružin. Njegova poezija je izšla na desetih albumih skupine Gustafi, katere ustanovitelj in vodja je, skupina pa je precej svoje glasbe posnela prav v Novem mestu. V Gogi je nekatere svoje pesmi ob kitarski spremljavi tudi zapel s prijateljico Barbaro. (Foto: I. Vidmar)